

היסטוריה קצרה של חסידות ברסלב פרופ' יונתן מאיר

שיעור 1: האור הנעלם: היסטוריה, שבחים וצנזורה

סוד רשב"י

רבי נחמן מברסלב, ליקוטי מוהר"ן תנינא, "לכו חזו"

ספר הזהר יפקון בה מן גלותא...כי דע כי התנא הקדוש רבי שמעון הוא בחינת (דניאל ד): עיר וקדיש מן שמיא נחית ראשי תבות שמעון וכו'.

כתב יד ספר חיי מוהר"ן

ועכשיו יש נ"חל נ"ובע מ"קור ח"כמה [נחמן] וכו'...

ועכשיו יש נ"חל נ"ובע מ"קור ח"כמה שאפילו העיר וקדיש צריך ג"כ לקבל משם והבן.

ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה שאפילו העיר וקדיש צריך גם כן לקבל משם, כציפור השותה מהמעין הנובע, והבן.

ספר חיי מוהר"ן, חלק שני: שבחי מוהר"ן, למברג 1874, 'גדולת נוראות השגתו', מג, ז ע"א; וההשלמה: השמטות טפליקר (כ"י), יד ע"א

פ"א דיבר עמי ואמר כמתגעגע: איך לוקחים חברים כמו שהיה אצל רשב"י וכיוצא ואני הייתי ג"כ תוחב את ראשי ביניהם וכו', וההשלמה בכתב יד: 'ענה ואמר ומן הסתם היכן שהיה נמצא חברים הייתי אני הרבי שלהם'!

סוד הזקן דקדושה

השמות טפליקר (כ"י), ט ע"א, נדפס לראשונה באופן מלא בתוך חיי מוהר"ן עם השמות
(נצח ישראל תש"ס), אות קכג, עמ' קסא-קסב

ודע שיש בידינו כתיבת יד רבינו ז"ל שכתב בעצמו זה לשונו: דעו אחיי ורעיי אגלה לכם סוד ותצניעו את הסוד הזה להיות כמוס ביניכם כדי שלא להרבות מחלוקת בישראל. דעו שהזיידע מעיר שפאלע שהוא יודא ליב בן ברוך המפורסם, תדעו שאני בקדושה והוא כנגדי בטומאה. ואני הזקן האמתי שבקדושה, זקן ז'ה ק'נה ח'כמה דברים של עתיק יומין, והוא זקן שבטומאה ועל זה נקרא זיידע שהוא הזקן דסט"א היינו אבי אבות הטומאה. ובשביל זה עסק כל ימיו בצדקה כדי לבטל כח הצדקה של ישראל עם קדוש שנותנים כדי להכניע כח של אבי אבות הטומאה שהוא טומאת מת בחי' צדקה תציל ממות, והוא השתדל בצדקה כדי להתגבר בכחו ח"ו על צדקות ישראל עם קדוש.

מעשה מהלחם

כתב יד מכון שוקן, 70132/16

עוד מה שסיפר כבר בהיותו בזלאטיפאליע ולא שמעתי ממנו ז"ל רק מפי ר"י |ר' יודל מדאשיב|: יש אחד רך בשנים והיה לו זקינו צדיק גדול מאד. וגם הוא בעצמו לא היה איש פשוט (קיעפ). וחלם לו שבא זקינו ואמר לו שיתן לב להמאכלים שיאכל היום. בבוקר הקיץ וכבר הוברר אצלו שהחלומות שלו הם אמיתיים. כי כבר ראה כ"פ |כמה פעמים| זקינו הנ"ל והי' הכל אמת. ולא הבין מהו נתינת לב להמאכלים. כי מסתמא היה אוכל בכוונת אכילה גם מקודם. והלך למקוה. ואח"כ אמר איזה קפיטליך תהלים בכוונה גדולה והתפלל בכוונה מאד וכל בקשתו שהשי"ת יעזור שידע מהו נתינת לב להמאכלים. ואחר התפילה היג ג"כ |גם כן| הולך ומצטער מאד ע"ז |על זה| לידע הנ"ל והניח עצמו על המטה לשכב ולהניח וישן. ובא עוד זקינו בחלום ואמר לו אתה מצטער מהו נתינת לב. אגיד לך שהיום רוצים למסור לך התורה ולא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן. ורוצים ליתן לך מן לאכול.

והקיץ והתחיל להצטער עוד יותר כי הדבר טוב ונפלא מאד והתאוה מאד להשיג זאת כי מן בעצמו הוא דבר גדול מאד ובפרט שעי"ז יקבל התורה ועתה בוודאי צריך ליתן לב לזה ואינו יודע מהו נתינת לב ונצטער מאד ע"ז |על זה|. ונזכר שאיתא במדרש ויענך ורעיבך ויאכילך את המן שקודם אכילת מן הי' מתענים היום שלפניו כדי למרק האכילה שבמעיהם. ונתישב מה לעשות הלא אני לא הייתי מתענה אתמול. ולקח אייננעמיניש ולא הי' לו רחמנות על עצמו מחמת שנכסף מאד להנ"ל. ולקח אייננעמיניש חזק ושלשל אותו הרבה מאד עד שיצא היציאה נקי כמו שנכנס.

אח"כ התחיל להצטער עוד על דם התמצית שנשאר בו עדין מן המאכלים מכבר. כי כשמתענים נתמרק גם הדם ונצטער ע"ז |על זה| וכבר נתייגע מאד ע"ז גם על ידי האייננעמיניש הנ"ל. והלך והניח עצמו ושכב על המטה. והיה נים ולא נים תיר ולא תיר. ובא עוד זקינו ואמר לו אתה מצטער על דם התמצית

בא עמי ואוליכך אל הנהר דינור ותפטור גם את דם התמצית. והלך עמו. בדרך ראה כמה חידושים נפלאים. כשבא לשם אל הנ"ד |הנהר דינור| ונכנס לתוכו היה סובר של ישאר ממנו אפילו אבר אחד ואח"כ טבל שם ויצא בשלום. כשיצא משם ראה עולם חדש והקיץ.

וכמו שהדרך כשחלם לאדם איזה דבר טוב ומעמיק מחשבותיו בזה אזי כשהוא מקיץ נדמה לו ממש שיש לו ממש אותו הדבר שחלם לו. כמו כן כשהקיץ נדמה לו ממש עולם חדש לגמרי. וכבר היה השלחן ערוך כראוי והלחם מונח על השלחן והלך ונטל ידיו ובירך על נטילת ידיים וניגב ידיו ובא אל השלחן וראה שאין שם לחם כלל. רק קופה של אותיות מעורבין שלא כסדר. והצטער שעשה ברכה לבטלה. ובא זקינו אצלו בהקיץ ואמר לו אל תצטער עשה ברכת המוציא כי הברכה שייך לזה. ובירך ואכל הלחם וכל זמן שראה אותיות אכל ואפילו הפירורין שנפרכו מן הלחם לקט ג"כ ואכלם כי הכל היה אותיות עד שאכל כל הלחם עם הפירורין. ואח"כ פתח פיו ויצאו אותן האותיות מסודר בצירופין אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך |אי"א א"ה| וכו' לא יהיה לך אלהים |ליל"א| וכו' עד גמר כל העשרת הדברות וראה בזה כל התורה כולה וכל דור ודור ודורשיו דור דור ומנהיגיו וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

ושאלו אותו אם אותו האיש הוא קרוב לכאן או רחוק. והשיב אתם רוצים לחקור ולשאול אכחיש א"ע |את עצמי| לגמרי.

אח"כ אמר יש אחד שהוא ב' וב' שהוא אחד כשהוא שם הוא כאן ג"כ (נוסחא אחרינא כשהוא בכאן הוא שם ג"כ וכו'). וצוה לחזור זאת המעשה ואמר שהמעשה הזאת יהי' נצרך לאת אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה עמנו היום. תראו אחר זמן מה שיהיה מזה המעשה. והזהיר שלא לספרה לזר. ואם תספרו אעפ"כ אעפ"כ אהיה אוהב אתכם אך האהבה יהי' כמו שחייקיל בשמחה (כי שמחתו היא באמת אינו שמחה כלל). גם אמר שכל השומעים הם ערבים זה לזה שלא לספרה לזר.

(א"ה |אמר המעתיק| שמעתי בשעה שאמר אתם ערבים זה לזה וכו' עמד שם איש אחד שהיו יראים ממנו שלא לספרה לזר מחמת שהיה איש מפטפט בדברים אך לא אמרו כלום מחמת שהיו יראים מרבינו ז"ל. אך במחשבתם חשבו זאת. ענה רבינו ז"ל ואמר בעדו אני ערב. ואח"כ התחילו לחקור אצל האיש הנ"ל אם יודע מזה המעשה ולא ידע כלל מזה הסיפור הנ"ל והבינו שזה שאמר רבינו ז"ל שבעדו הוא ערב כי עשה שלא ידע כלל מכל הסיפור הזה).

היסטוריה קצרה של חסידות ברסלב פרופ' יונתן מאיר

שיעור 2: חזיונותיו של ר' נחמן מברסלב

מעשה מהלחם

כתב יד מכון שוקן, 70132/16

עוד מה שסיפר כבר בהיותו בזלאטיפאליע ולא שמעתי ממנו ז"ל רק מפי ר"י |ר' יודל מדאשיב|:
יש אחד רך בשנים והיה לו זקינו צדיק גדול מאד. וגם הוא בעצמו לא היה איש פשוט (קיעפ). וחלם
לו שבא זקינו ואמר לו שיתן לב להמאכלים שיאכל היום. בבוקר הקיץ וכבר הוברר אצלו שהחלומות
שלו הם אמיתיים. כי כבר ראה כ"פ |כמה פעמים| זקינו הנ"ל והי' הכל אמת. ולא הבין מהו נתינת לב
להמאכלים. כי מסתמא היה אוכל בכוונת אכילה גם מקודם. והלך למקוה. ואח"כ אמר איזה קפיטליך
תהלים בכוונה גדולה והתפלל בכוונה מאד וכל בקשתו שהשי"ת יעזור שידע מהו נתינת לב להמאכלים.
ואחר התפילה הי' ג"כ |גם כן| הולך ומצטער מאד ע"ז |על זה| לידע הנ"ל והניח עצמו על על המטה
לשכב ולהניח וישן. ובא עוד זקינו בחלום ואמר לו אתה מצטער מהו נתינת לב. אגיד לך שהיום רוצים
למסור לך התורה ולא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן. ורוצים ליתן לך מן לאכול.

והקיץ והתחיל להצטער עוד יותר כי הדבר טוב ונפלא מאד והתאוה מאד להשיג זאת כי מן בעצמו
הוא דבר גדול מאד ובפרט שעי"ז יקבל התורה ועתה בוודאי צריך ליתן לב לזה ואינו יודע מהו נתינת
לב ונצטער מאד ע"ז |על זה|. ונזכר שאיתא במדרש ויענך ורעיבך ויאכילך את המן שקודם אכילת
מן הי' מתענים היום שלפניו כדי למרק האכילה שבמעיהם. ונתישב מה לעשות הלא אני לא הייתי
מתענה אתמול. ולקח אייננעמיניש ולא הי' לו רחמנות על עצמו מחמת שנכסף מאד להנ"ל. ולקח

איינעמיניש חזק ושלשל אותו הרבה מאד עד שיצא היציאה נקי כמו שנכנס.

אח"כ התחיל להצטער עוד על דם התמצית שנשאר בו עדין מן המאכלים מכבר. כי כשמתענים נתמרק גם הדם ונצטער ע"ז |על זה| וכבר נתייגע מאד ע"ז גם על ידי האיינעמיניש הנ"ל. והלך והניח עצמו ושכב על המטה. והיה נים ולא נים תיר ולא תיר. ובא עוד זקינו ואמר לו אתה מצטער על דם התמצית בא עמי ואוליכך אל הנהר דינור ותפטור גם את דם התמצית. והלך עמו. בדרך ראה כמה חידושים נפלאים. כשבא לשם אל הנ"ד |הנהר דינור| ונכנס לתוכו היה סובר של ישאר ממנו אפילו אבר אחד ואח"כ טבל שם ויצא בשלום. כשיצא משם ראה עולם חדש והקיץ.

וכמו שהדרך כשחלם לאדם איזה דבר טוב ומעמיק מחשבותיו בזה אזי כשהוא מקיץ נדמה לו ממש שיש לו ממש אותו הדבר שחלם לו. כמו כן כשהקיץ נדמה לו ממש עולם חדש לגמרי. וכבר היה השלחן ערוך כראוי והלחם מונח על השלחן והלך ונטל ידיו ובירך על נטילת ידים וניגב ידיו ובא אל השלחן וראה שאין שם לחם כלל. רק קופה של אותיות מעורבין שלא כסדר. והצטער שעשה ברכה לבטלה. ובא זקינו אצלו בהקיץ ואמר לו אל תצטער עשה ברכת המוציא כי הברכה שייך לזה. ובירך ואכל הלחם וכל זמן שראה אותיות אכל ואפילו הפירוין שנפרכו מן הלחם לקט ג"כ ואכלם כי הכל היה אותיות עד שאכל כל הלחם עם הפירוין. ואח"כ פתח פיו ויצאו אותן האותיות מסודר בצירופן אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך |אי"א א"ה| וכו' לא יהיה לך אלהים |ליל"א| וכו' עד גמר כל העשרת הדברות וראה בזה כל התורה כולה וכל דור ודור ודורשיו דור דור ומנהיגיו וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש.

ושאלו אותו אם אותו האיש הוא קרוב לכאן או רחוק. והשיב אתם רוצים לחקור ולשאול אכזיש א"ע |את עצמי| לגמרי.

אח"כ אמר יש אחד שהוא ב' וב' שהוא אחד כשהוא שם הוא כאן ג"כ (נוסחא אחרינא כשהוא בכאן הוא שם ג"כ וכו'). וצוה לחזור זאת המעשה ואמר שהמעשה הזאת יהי' נצרך לאת אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה עמנו היום. תראו אחר זמן מה שיהיה מזה המעשה. והזהיר שלא לספרה לזר. ואם תספרו אעפ"כ אעפ"כ אהיה אוהב אתכם אך האהבה יהי' כמו שחייקיל בשמחה (כי שמחתו היא באמת אינו שמחה כלל). גם אמר שכל השומעים הם ערבים זה לזה שלא לספרה לזר.

(א"ה |אמר המעתיק| שמעתי בשעה שאמר אתם ערבים זה לזה וכו' עמד שם איש אחד שהיו יראים ממנו שלא יספרה לזר מחמת שהיה איש מפטפט בדברים אך לא אמרו כלום מחמת שהיו יראים מרבינו ז"ל. אך במחשבתם חשבו זאת. ענה רבינו ז"ל ואמר בעדו אני ערב. ואח"כ התחילו לחקור אצל האיש הנ"ל אם יודע מזה המעשה ולא ידע כלל מזה הסיפור הנ"ל והבינו שזה שאמר רבינו ז"ל שבעדו הוא ערב כי עשה שלא ידע כלל מכל הסיפור הזה).

נסיונות

חיי מוהר"ן עם השמטות, הוצאת נקודות טובות, (בית שמש תשס"ה), אות צב

סיפר שהיה רגיל לאכול הרבה מאד בימי נעוריו והיה לו יסורים מזה והשליך זאת. וראה אח"כ שיש לו תאוה גם לאותו המעט שאוכל. ונתישב והתחיל שוב לאכול. כי מה לו כשאוכל מעט עם תאוה או הרבה ולמה לו להפסיד גופו בחינם. והיה מניח כל התאוות בתוך תאוה זו של אכילה. פ"א [פעם אחת] היה יושב על השולחן אצל חמיו בשעת הסעודה שלישית של שבת וישב בזוית והיה חושך בבית. והוא היה דרכו תמיד לעשות את שלו כדרכו והתחיל לבקש שיראה לו השי"ת את האבות, אברהם יצחק ויעקב. והבטיח להשי"ת כשתראה לי זאת אשליך גם זאת התאוה. ועשה מה שעשה ונכנס בזה מאד. וישן. ובא זקנו הבעש"ט ז"ל אליו בחלום ואמר לו הפסוק ונתתי עשב בשדך לבהמתך [...] ובא בדעתו [...] אם תרצה לראות אבהן אי אפשר לך כי אם בשדך לבהמתך. צריך אתה לשדד הבהמיות תאוות האכילה. והשליך גם זאת התאוה.

עוד נסיונות

שבחי הר"ן, הוצאת אב"ן שתיה, (ביתר עלית תשס"ט), אות טז

גם אז היו לו כמה וכמה נסיונות גדולות ונוראות מאד בתאוה זו אשר אי אפשר לבאר בפרט. כי בימי נעוריו ממש, בעת רתיחת הדמים, היו לו כמה וכמה נסיונות גדולות של תאוה זו עד אין מספר אשר היה בידו למלאות תאוותו, והיה בסכנה גדולה מאד מאד. אך היה גיבור וחזק והתגבר על יצרו וכפה תאוותו כמה וכמה פעמים. ואעפ"כ לא היה מתרחק עצמו פעם שנית לברוח מהנסיון, רק אדרבא, היה חפץ בנסיונות, והיה מתפלל להשי"ת שיזמין לו נסיונות.

כניסה לארץ ישראל

שבחי הר"ן, 'סדר הנסיעה', אות טו

ואז נכנס רבינו הקדוש ז"ל לארץ הקדושה ובא אל המקום אשר נכסף אליו והשתוקק אליו בהשתוקקות וכסופין וגעגועין גדולים מאד מאד, ומסר נפשו אלפים ורבבות פעמים בשביל זה, והשליך נפשו מנגד עבור זה. וגודל עוצם השמחה שהיה לו באותו הרגע שנכנס ועמד על אדמת הקודש אי אפשר לשער במוח, אילו כל הימים דיו וכו' לא יספיקו לבאר אפס קצה מזה, כי תיכף ומיד השיג מה שהשיג כי אמר שתיכף כשהלך ארבע אמות בארץ ישראל פעל מיד מה שרצה להשיג.

מגילת סתרים

כתב יד אלטר טפליקר, אוסף פרטי

שנת תקס"ז לפ"ק ביום א' ה' מנחם |אב|.

ח' ועוד. אחר ב'. בכל ח"ש |חצי שנה|. וילמוד הע' |העולם|. ובתחלה ב' |בני ישראל|. וישלח אגר' |אגרות| לכל החכ' |החכמים| וישלחו לו ב"מ |בני מלכים|. וכ"א |וכל אחד| יכתוב לאביו עד שכ"א |שכל אחד| יתן |את מדינתו|. ואח"כ יחליף עם התו' |התוגר| ואם יהי' רחוק יחליף ע"ז |עם זה| וזע"ז |וזה עם זה|. וילך לשם עכ"י |עם כל ישראל| ואז יהי' מ"י |מלך ישראל| וזה יהי' אחר י"ש |י' שנים|. אח"כ יסע לכה"מ |לכל המלכים| א"כ ויעשה להם נימ' |נימוסין| סמוך לד"י |לדת ישראל|. גם יהי' תפ' |תפילות| שיתפ' |שיתפללו| האו' |האומות|. ויאמר דר' |דרשה| חיל' |חילוק| ויהיו כנ' ואפילו אותם שלא יבי' |יבינו| כ"כ |כל כך| יראו מהזקני' |מהזקנים| ויתחילו ויאמרו אמ"ו |אמן ואמן|:

ובתחילה ישלח ש"ת ויב' |ויבנה| בעה"מ |בעיר המלוכה| פלט' |פלטין| לו ולכה"מ |ולכל המלכים| ע"פ |על פי| חכמ' |חכמתו| ועל הוצא' |הוצאות| שה"מ |של המלכים|: ויעשה פר' |פרדס| ויהיו גדילי' בו. ויעשה הרכב' |הרכבות| חדש' |חדשות|. ויהי' סד' |סדר| של היו' |היום| שעה שיאכ' |שיאכל| ושיש' |ושישתה| ושיהי' לו התבו' |התבודדות|. ושילך בין כל החול' |החולים| שיבוא' |שיבואו|. ויצוה במהיר' |לכ"א| לכל אחד מה שיקח כ"א |כל אחד| דברים מוע' |מועילים| מאותו הפר' |הפרדס| מההר' |מההרכבות| הח' |החדשות|: ויהי' לו כס' |כסא| וישאו אותה אח' |אחריו| וילך איזה פסיע' |פסיעות| במספר ויעמידו לו הכ' |הכסא| ויש' |וישב|. ויהי' קאפ' |כ"ש| בכלי שיר |וישוררו בכ"פ| בכל פעם|:

וכל איש שיני' וע"ר יחי' א' היום רק שהא' רק עמ"א אבל ליש' |לישראל| אפי' המ"ש: ויגלה חכמ' |חכמת| נ' |ניגון| ד"ח ויתר' |כה"ק של כה"ח|. ואחר יד"ש |יוד שנים| יע"כ |יעשה כן|: ויהי' כ"ה ממון' |ממונים| ח' קפ"ק מלופ' |מיופ' ומ"ה וש"פ קד"ז ונא'. אח"כ יהי' נעשה מה"פ: ואח' קכ"ש: לו"ל"א. עם בכור"י יעשה: בעת שיש' |שיסע| לכה"מ |לכל המלכים| יצוה אותו המ' |המלך| שיש' |שיסע| אליו שיסע' |נג' כה"ש ואח"כ יסע אה"מ עמו לשה"מ וכן להלן יסע המ"ל ה"ש עמו|:

ויקד' |ויקדש| אה"ק |ארץ הקודש|: בכל פלט' |פלטין| שכ"מ |של כל מלך| שיהי' לו בעה"מ |בעיר המלוכה| יהי' לו כס' |כסא|. וידר' |וידרוש| בכ"י |בכל יום| דר' |דרשה| ליש' |לישראל| ודר' |ודרשה| לאו' |לאומות|: כשיאמר הדר' |הדרשה| יתנו לו דר' |דרשה| גיש' |גישענק| כ"כ וכ"ז ומדינה. ויגלה חכמ' |חכמות| נפ' |נפלאות| ויעשה אב"ט |אבנים טובות| ודומי':

בתחילה לא ידעו כי הוא זה אח"כ יבוא לכ"א |לכל אחד| על דעתו שהוא משי' |משיח| עד שידעו כולם. מה ששמענו עוד הפעם בענין זה יום ו' עש"ק |ערב שבת קודש| ח' מנחם אב שנת תקס"ט לפ"ק פה ק' |קהילת| ברסלב.

בן יב"ש |י"ב שנים| ויו"א |ויום אחד|. באותו היום היינו יום א' הנ"ל אז יהי' נעשה קי' |קיסר| על כה"ע |כל העולם| ובאותו היום יכנ' |יכנס| לחו' |לחופה| (והי' |והיא| תהי' |תהיה| ב' א"ו וא' באוה"י א' ב' |

שה' י"ג ישל' שמר' ב' שיכנוס לחופה). ויתנו לו דר' |דרשה| גיש' |גישענק|. בכל ח"ש יהי' נעשה ענין אחר כמבואר בסמוך מה ששמענו מכבר. ובתחילה יתקבל למוה"ו |למורה הוראה| בכל ישראל שיתחיל לעיין בתו' |בתורה| עד שישגי השגות ויתחילו לשלו אליו שו"ת |שאלות ותשובות| עד שיתקבל אצל כולם שהוא מו"הור |מורה הוראה| א' |אחד| בכ"י |בכל ישראל|:

בתחילה יהי' מ"י |מלך ישראל| ואח"כ קי' |קיסר| ע"כ |על כל| עד אשר בסוף יתבטלו כולם אליו מחמת החן וההדר והאהבה והשתוקקות שיכספו וישתוקקו כולם אליו עד שיתבטלו לפניו לגמרי:

ויהי' חכם גדול ויתקבל אצל חכמי הא' |האומות| לח"ג |לחכם גדול| עד שיבואו כולם אליו. וכל בני המ' |המלכים| כולם יבואו אליו לקבל אצלו חכמה. ויסע לכל הקי' |הקיסרים| ולכל המ' |המקומות|. וכ"א ישלח אקאזין לכל השרים שיקבלו פניו ויעשו לו כבוד גדול בכל מקום שיעבור וכל שר שלא יוכל לקבל פניו בדרך הילוכו יהיה מוכן בעיר הקי' |הקיסר| ושם יקבלו פניו: וכל א' |אחד| מהמ' |מהמלכים| יתן לו מתנה או מדינה או אנשים כי קצתם יתנו לו סטעפי' |סטעפינדיע| והוא יחליף כ"א |כל אחד| עד אשר יקבל בחליפין א"י |ארץ ישראל|. כי יתן לכ"א |לכל אחד| מדינה הסמוך לגבולו ויקבל בשביל זה מדינה הסמוכה לא"י עד שיקבל בחליפין א"י. ויסע לא"י ובאותו השנה שיסע הוא לא"י אז יהי' ק"ג |קבוץ גלויות| ואז יסעו כולם לא"י וא"י תחזיק כולם. אח"כ תתשפט א"י:

בעת שיסע לא"י |לארץ ישראל| אז יהי' מ"י |מלך ישראל| לבד וישלח מקודם לאנד קארט לעה"מ |לעיר המלוכה| דהיינו ירו' |ירושלים| לבנות שם פאלאצי' |פאלאצין| סמוך לפלטין שלו לכל המלכים ע"פ |על פי| חכמתו. ויבואו מארבע פינות העולם בעמ"ל |בעלי מלאכה| לבנות הפ' |הפאלאצין| הנ"ל. כי כולם ידורו סמוך אליו מחמת גודל ההשתוקקות אליו עד שלא יוכלו להיות בלעדו. ויבנה פ' |פלטין| שלו ע"פ |על פי| העתיד כפי בניו שיהי' לו ויהי' תשמיש מיוחד לכל חדר להשתמש שם בזה החדר בכך וכו' בזה החדר ידרוש. היינו מוקדם שילדו בניו ישתמשו שם כנ"ל. ויהי' ע"פ |על פי| גורל ולפי הגדולה סדר בנין הפ' |הפאלאצין| כי כולם יהיו אצלו סמוך לפ' |פלטין| שלו אך מי קודם ע"ז |על זה| יהיה גורל ולפי הגדולה:

משי' |משיח| בעצמו ימות ויהי' לו בנים הרבה. עשרה דורות יראה ואז ימסור בחייו הקי' |הקיסרות| לבנו הבכור היינו שיראה ט' דורות חוץ ממנו ועמו הם עשרה וכולם יהי' בכורים היינו בנו הבכור ובנו יוליד ג"כ בן בכור וכן ב"ב |בן בנו| יוליד ג"כ בן בכור עד עשרה דורות ואז כנ"ל. ומקודם יהיה בנו הב' |הבכור| פ"ק |פלגי קיסר| והוא בעצמו קי' |קיסר| ע"כ |על כולם| וכולם יהי' ממונים:

ויהי' חיילות לכל המ' |המלכים| ויעשה להם משט' |משטר| כמו מש' |משטר| הכו"מ |הכוכבים ומזלות| ויעשה כז' |כלי זמר| ונגונים חדשים כי חכמת הניגון יהי' בקי בו מאד מאד ויגלה חדשות בחכמה זו עד שתכלה נפשם של השומעים ניגונים שלו וכו'. ויודיע על מה שיבלה היום בשעה זו יעשה זאת וכו' ג' שעות יעסוק בענין החוליי' שיבואו כי גם אז יהי' חולא' |חולאת| ויבואו חולי' |חולים| אצלו והוא יצוה להם ליקח מן הפרד' |הפרדס| שיעשה ויהי' בו הרכ' |הרכבות| חד' |חדשות| שלא הי' מימות עולם והוא ילך בין החולי' ויצוה להם ליקח לכ"א |לכל אחד| כפי מה שידע כפי הכחות של הממונים שיורדים בכל יום על כל עשב ועשב.

וכולם יתבטלו אצלו בלי רעש ומלחמה רק מחמת החן וההשתוקקות אליו ויעשה לכולם נימו' |נימוסים| ויתקן להם תפלה וככה יתנהג עד שיתהפך שפה ברורה וכו' לכולם.

כשיהי' בא"י |בארץ ישראל| אז יבקשו לו שידוך אע"פ |אף על פי| שהיה ראוי שיהיה ע"פ |על פי| רוח הקודש |אך מחמת שבעל אבידה מחזיר וכו' ע"כ |על כן| יבקשו לו שידוך. והיא תהיה בי"א |בת י"א| ויו"א |ויום אחד| ובאותו היום תכנוס לחו' |לחופה| עמו:

לא ידעו מקודם כי הוא זה ואח"כ |ואחר כך| יבא לכ"א |לכל אחד| על דעתו אפשר שזה הוא וכו' (אשרי מי שיתחזק באמונה יתירה בימים אלו. ופ"א שמעתי שאמר שעל משיח יהי' מחלוקת גדול ויאמרו זהו משיח (בתמיה) ויאמרו בזה"ל |בזה הלשון| משיח אין א מיצילע |כובע מהודר|):

ויהי' יצה"ר |יצר הרע| וכו' וסנהדרין וכל שאר הדברים שהי' אך כל דבר ודבר יהיה נאה מקודם. וכ"א וא' לפי בחינתו יפתחו עיני שכלו ויתחדש בהבנה יתירה מקודם כ"א לפי בחינתו.

ימות המשיח יש פלפול בגמרא סנהדרין בפרק חלק (כמה יהי' ויש דעות שלא יהי' כ"א מ' שנים ויש דעות אחרות בענין זה) ע"ש |עיין שם|. בגדיו שילך. ואיך יהי' מל' |מלבושיו|. ומה שמו.

קודם שיבא מ' |משיח| יהי' נכ' |נכד| הבע"ש |הבעל שם טוב| אצל כה"מ |כל המלכים| ויוכלו הכתב ולשון שלהם.

חלום העגולים

**ספר חיי מוהר"ן, למברג תרל"ד, ח"א, יב ע"ב – יג ע"א, 'סיפורים חדשים', סימן ג
(במהדורות המאוחרות: אות פב)**

מה שסיפר בתחילת קיץ תקס"ד [בק' ברסלב].

ענה ואמר אספר לכם מה שראיתי ותספרו לבניכם. אחד הי' שוכב על הארץ וסביבו היו יושבים עיגול וסביב העיגול עוד עיגול וסביב העיגול עוד עיגול וכן עוד עד כמה עיגולים וסביבם הי' יושבים עוד כמה אנשים בלי סדר. ואותו שהי' יושב באמצע (כלומר שהי' יושב מוטה על צדו) הי' עושה בשפתיו וכולם סביבו היו עושים בשפתותיהם אחריו. ואח"כ ראיתי והנה איננו (אותו האמצע) וכולם היושבים סביבו הפסיקו לעשות בשפתותיהם. ושאלתי מה זה. השיבו לי שנתקרה וג'וע ופסק מלדבר והפסיקו כולם מלדבר. ואח"כ התחילו כולם לרוץ ורצתי אחריהם. וראיתי [מרחוק] שני פאלאצין היינו בנינים נאים יפים מאד. ושם היו יושבים שני שררות והם רצו לשם להשררות והתחילו לטעון עמהם למה התעיתם אותנו. ורצו להרגם. וברחו השררות לחוץ. וראיתם והוטב בעיני מאד מהות שלהם. ורצתי אחריהם. וראיתי מרחוק אוהל יפה. וצעקו משם להשררות. חזרו לאחוריהם. ובקשתם כל הזכיות שיש לכם ונטלתם בידכם ותלכו להנר התלוי שם ושם תפעלו כל מה שתרצו. וחזרו לאחוריהם וקבלו הזכיות שלהם. והי' שם חבילות זכיות ורצו להנר ורצתי אחריהם וראיתי נר (דלוק) תלוי באויר. ובאו השררו'

והשליכו הזכיות אל הנר ונפלו מהנר ניצוצות לתוך פיהם. והחזיר עצמו הנר ונעשה מהנר נהר ושתו כולם מהנהר. ונעשו בריות בקרבם וכשפתחו לדבר יצאו מהם הבריות. וראיתם רצים ושבים ואינם מין אדם ולא מין חיה רק בריות. ואח"כ התייעצו לחזור למקומם. ואמרו איך נוכל לחזור למקומינו. ענה אחד נשלח להאחד העומד שם ואוחז חרב משמים לארץ. ואמרו את מי נשלח. והתייעצו לשלוח להבריות והלכו הבריות לשם ורצתי אחריהם. וראיתי אותו מאוים עומד משמים עד לארץ וחרבו בידו משמים לארץ ולה כמה פיות. היינו פה אחד היינו חוד (שקורין שארף) למיתה ופה אחד על עניות ופה אחד על חולשות וכן כמה פיות על שאר עונשים. והתחילו לבקש שזה זמן רב הי' לנו יסורים ממך. עתה היה לנו לעזר והביא אותנו אל מקומנו (ואמר איני יכול לעזור אתכם). ובקשו תן לנו הפה של מיתה ונהרוג אותם. ולא רצה. ובקשו פה אחר ולא רצה ליתן להם שם פה (היינו שארף). וחזרו. בתוך כך בא פקודה להרוג את השררות והסירו את ראשם. בתוך כל חזר המעשה כשהי' שהי' אחד שוכב על הארץ כנ"ל וסביבו עיגולים וכו' ורצו להשררות וכו' הכל כנ"ל רק עתה ראיתי שהשררות לא השליכו הזכיות אל הנר רק לקחו הזכיות והלכו להנר ושברו את לבם והתחילו לבקש בתחנונים לפני הנר. ונפלו ניצוצות מהנר לתוך פיהם. וביקשו בתחנונים עוד ונעשה מהנר נהר וכו' ונעשו הבריות כנ"ל ואמרו לי שאלו יחיו כי הראשונים נתחייבו הריגה על שהשליכו הזכיות להנר ולא ביקשו בתחנונים כמו אלו. ולא ידעתי מה זה. ואמרו לי לך אל החדר הזה ויאמרו לך פירוש על זה. והלכתי לשם והי' יושב שם זקן אחד ושאלתיו על זה. ותפס זקנו בידו ואמר לי הרי זקני הוא פירוש על המעשה. ושאלתיו איני יודע עדיין. ואמר לי לך אל החדר הזה ושם תמצא פירוש. והלכתי לשם וראיתי החדר ארוך ורחב עד אין קץ וכולו מלא כתבים ובכל מקום שפתחתי ראיתי פירוש על המעשה.

כל זה שמעתי מפיו הקדוש פה אל פה. ואמר שכל התורות שהוא אומר יש בהם רמזים מהמעשה הזאת. והתורה המתחלת ט' תיקונין בליקו"א | בליקוטי מוהר"ן קמא | סימן כ' הוא כולו פירוש על זאת המעשה והמשכיל יבין שם כמה רמזים נפלאים מזאת המעשה. ע"ש | עיין שם |.

היסטוריה קצרה של חסידות ברסלב **פרופ' יונתן מאיר**

שיעור 3: ר' נתן מנמירוב וחסידות ברסלב במאה התשע עשרה

הסתלקות ר' נחמן

ר' נתן מנמירוב, ימי מוהרנ"ת, א, אות ס

ועמדתי לפניו באותו הלילה האחרונה של ימי חייו כמה שעות רצופים אני לבדי. מן אחר חצות לילה עד אור היום, אבל לא זכיתי לשמוע ממנו שום שיחה, והכל מחמת שלא רציתי להעלות על דעתי שיסתלק ולא רציתי לשאול אותו כלל מה נעשה ומה נפעל וכיו"ב [...] ועמדתי לבדי לפניו אני באותו הלילה והוא הסתכל וחזה בי בעיניו הנוראים הרבה. וכל הסתכלות שהסתכל בי היה כמו דבורים ממש. ואני מבין עתה כמה וכמה התחזקות וכמה ענינים מהסתכלותו בי אז, ובכל עת שעובר עלי חס ושלוש מה שעובר [...] אני מבין שהכל היה מרומז בהסתכלותו, כי בהסתכלותו היה כמדבר עמי [...]. הכל היה מרומז בהסתכלותו שהסתכל בי הרבה הרבה בכונה באותו הלילה. וכל הסתכלות והסתכלות שהיה מסתכל בי אז היה שוהה בו איזה שעה רצופה.

ר' נתן מנמירוב, לקוטי תפילות, ברסלב תקפ"ב-תקפ"ז, תפילה יג, כו ע"א-ע"ב

נשארנו כספינה תועה בלב ים בלי מנהיג והרוח סערה הולך וסוער מאד מאד בכל עת ובכל רגע, והנה אנכי בעיני הולך נע ונד כגוף בלא נשמה. כגלם בלא דעת.

ר' נתן מנמירוב, ימי מוהרנ"ת, כתב-יד שוקן 116,70084 ע"א-ע"ב

באותו היום בא על דעתי שאם יסתלק אח"כ אדמו"ר הרב והי' לי כמה מחשבות על זה שאחר הסתלקותו יש לי רשות להח"ע [להנהיג העולם] [...] כי היה אצלנו אסור להעלות מחשבה זאת על לבנו.

ר' נתן מנמירוב, ימי מוהרנ"ת, א, אות סז

דרכו ז"ל היה נפלא ונורא מאד בפרט בענין צואתו עלינו איך להתנהג אחר הסתלקותו, כי סמוך להסתלקותו ממש לא שמענו ממנו כי אם דבורים מועטים [...] ולא צוה לנו אז שום הנהגה איך להתנהג אחר הסתלקותו. אבל באמת אין שום דבר בעולם שלא סידר לנו יפה ולא צוה לנו כראוי, כי באמת, בכל הדיבורים שדיבר עמנו מקודם כל הימים שזכינו לעמוד לפניו, בכולם לימד אותנו איך להתנהג תמיד כל ימי חיינו, בחייו ולאחר הסתלקותו [...] שכולם הם צוואות איך להתנהג תמיד [...] אבל דבריו הקדושים הם חיים וקיימים לעד, והם מים נובעים, מים עמוקים בלב איש, והם טמונים בלבי, ובכל פעם הם נובעים מים חיים ומלמדים אותנו ומזכירים אותנו איך להתנהג בכל הענינים, ואני מבין בכל פעם למפרע מדבריו הקדושים איך להתנהג.

תפילה אחת**ר' נתן מנמירוב, לקוטי תפילות, תפילה ד**

ועל כל אלה, תזכנו ברחמיך להתוודות וידוי דברים לפני הצדיק האמת והחכם שבדור על כל חטאותינו ועוונותינו ופשעינו. שחטאנו ועווינו ושפשענו לפניך מנעורינו עד היום הזה. למען יכפר עלינו ע"י חכמתו וענוותנותו ויורה לנו הדרך הישר והאמת את הדרך אשר נלך בה ואת המעשה אשר נעשה. ועל ידו תזכה אותנו להיות נכלל באין סוף... וידוי דברים שהתוודתי לפניך [לפני האל] יהיה חשוב ומקובל ומרוצה לפניך כאילו התוודתי לפני החכם והצדיק שבדור.

מכתב ההסתלקות

ר' נתן מנמירוב, מכתב ההסתלקות, נדפס לראשונה בסוף ספר ליקוטי עצות חדש, ד, למברג תרל"ד; וסופח למהדורות ספר עלים לתרופה.

מכתב שכתבו אנשי שלומנו מברסלב לאנשי שלומנו שבעיר טשעהרין מספור ההסתלקות של מאור עינינו צדיק יסוד עולם מורנו רבי נתן זצ"ל מברסלב, שנסתלק ביום ששי ערב שבת קדש עשרה בטבת שנת תר"ה:

יום א' פרשת בא, תר"ה לפרט קטן, ברסלב.

מי שאמר לעולמו די יאמר די לצרותינו, המקום ינחמנו וכו'. הוי על שבירנו, כי נשארנו פתחן בראש החר וכנס על הגבעה, מחמת שנטל מאתנו בחטאינו הדר עזנו, עטרת ראשנו, מחמד נפשנו, את אדוננו מורנו ורבינו רבי נתן זכר צדיק לברכה הרינו כפרת משכבו, ביום ו' ערב שבת קדש עשרה בטבת, פרשת ויגש, שעה קדם כניסת שבת קדש.

...

צריכים אתם להחזיק אתכם ביחד באהבה גדולה

וקדם אור היום צוה להביא לו מים חמין לעשות לו אמבטי, וקדם שהביאו לו האמבטי דבר הרבה כמעט כצואה, וכך אמר: צריכים אתם להחזיק אתכם ביחד באהבה גדולה, ואתם אנשים כשרים, אלא שאתם שלימיזלניקים.

דף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון להכל

ואחר כך אמר פתאום להעולם: שלשה צרות היה בטבת; מהו הצרות? – ולא זכרו, ואמר הוא בעצמו: בו מת עזרא הסופר, ונכתבה תורה יוגית, ונבקעה העיר, [וסמך מלך בבל על ירושלים]. ואמר בזה הלשון: "נוא, אז עזרא הסופר גייט אוועק, און טרייף פסול איז זיך מתגבר אזוי פיעל, ווי סע היינט דא אלפים ורבות טרייף פסול. נאר איך האף אז איין בלעטל פון ספרי רבנו וועט זיין א תקון אוף אלדינג. נוא, זאג איך אייך אן, אז אייער עבדא זאל זיין איר זאלט דרוקן דיא ספרים, סע זאל זיין פפוצו מעינותיך חוצה. איהר זאלט זיין שטארק מיט געלט און מיט רצון און מיט טרחא.

...

והסתלקותו היה ממש בנשיקה

ואחר כך לא דבר עמנו יותר, רק שמענו שאמר 'יברכה', וברכת 'המפיל', וחנן המרבה לסלח, ומקדש השבת, וברוך אתה בקדש אחד, והענין הנ"ל היה ערך אחד שעה וחצי, והסתלקותו היה ממש בנשיקה, תכף אחר הדלקת נר של שבת קדש.

ובא לקבורה במוצאי שבת קדש בכבוד גדול עד למאד – אפלו מהכת המתנגדים.

ותו אין להאריך בכתב, כי הרבה דברים בזה, אשר לא יספיקו כל אילי נביות.

נא ונא ידידינו אחינו! חזקו ואמצו להחזיק בית אדונינו מורנו ורבנו, וגם להזיל זהב מפיסכם להדפיס ספריו הקדושים, כי על זה הזהיר ביותר.

השם יתברך ינחם אותנו וישמח את לבנו הנשברה, כאשר אתם ידעתם שכל רצונו וכספו רק לשמח בה' ובתורתו הקדושה.

כה דברי כל אנשי שלומנו מברסלב,

תר"ה לפ"ק.

מכתב ההסתלקות

ר' נתן מנמירוב, מכתב ההסתלקות, נדפס לראשונה בסוף ספר ליקוטי עצות חדש, ד, למברג תרל"ד; וסופח למהדורות ספר עלים לתרופה.

'צריכין להתקרב לרבי ואם אין רבי מתחברים לקולמוס. [...] ואפילו שהאדם הוא בעל עבירה הכי גרוע, העיקר שיחזיק עצמו ברבינו [...]. העיקר הוא ההתקשרות לצדיק. [...] הטריף פוסל המתגבר בעולם, כמו שיש היום לאלפים ולרבבות טריף פוסל, אך אני מקווה שדף אחד מספרי רבינו יהיה תיקון לכל. ובכן מצוה אני עליכם שעיקר עיסוקכם יהיה להדפיס את הספרים, שיתקיים יפוצו מעינותך חוצה [...] והסתלקותו היתה בנשיקה ממש'.

שארית הצדיק

נחמן מטשערין, פרפראות לחכמה, תורה ד, אות כג

'בענין מעלת התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשים על ידי ההתקשרות לצדיק'. 'דברי הצדיק הם חיים וקיימים לעד וגם עכשיו אחר הסתלקותו'.

היסטוריה קצרה של חסידות ברסלב פרופ' יונתן מאיר

שיעור 4: הרנסנס של חסידות ברסלב בפולין

החידוש בפולין

דברי אלטר טפליקר, בתוך: נתן צבי קעניג, שארית ישראל, בני ברק תשכ"ג, איגרת לב, עמ' לב גדולים מעשי ה' מי האמין לשמועתינו שבתוקף הסתרה שבתוך הסתרה שבמדינותינו יתקרבו לאדמו"ר הק' זצוק"ל בפולין נפשות יקרות לומדים מופלגי תורה יראי ה' העוסקים בהדעת הק' של רבינו זצ"ל ומפיצים מעינותיו חוצה בלי עזרת אנ"ש הישנים.

משה שמואל לוי אל יצחק מאיר קורמן ואנ"ש, א' סיון תרס"ט, מכון שוקן, אוסף קורמן, מכתבי אנ"ש, Bratslav KC, 3.7.2.

והעיקר הוא פוילין, כי פוילין זכה לגמור עסק רבינו.

שמשון בארסקי, בתוך: ליקוטי עצות עם עצות המבואר, ב, 'מכתבי ר' שמשון', קרן ישראל אודסר, (ירושלים תשפ"ב) איגרת ד, עמ' יד-טו

לא לפתוח שטיבלאך עם פרסום כי עדיין לא עמדתם בשום ניסיון, ועדיין לא התנסיתם בשום מלחמה של מחלוקת ובזיונות [...] הרע עין שכנגד הקדושה לא תשקוט לכם והבעל דבר וחילותיו, היינו ליצים ומתנגדים, יבואו ח"ו לבקר אתכם.

ציגלמן על הדפוס

נדפס בספר ליקוטי מוהר"ן, ורשה תרצ"ו

תרע"ו – מזמור לתודה – תרצ"ו

ברוך שהחיינו וקימנו ולזמן הזה הגיענו

ולהוצאת הספר הק' לקוטי מוהר"ן בפעם שמינית. לראות בעינינו זכינו.

והנה ב"ה זה לי עשרים שנה בביתך, בית המלך, מאן מלכי רבנן. ה"ה אדמו"ר מוהר"ן זצ"ל זי"ע, אשר זכיתי בעזרתו ית' לקבל עלי עול משרת קודש להשתדל בהדפסת ספריו הק', וב"ה במשך זה הזמן נדפסו על ידי 75.000 ספרים, ואני תפלה שאזכה להמשיך הלאה העבודה הק' הזאת מתוך הרחבת הדעת כרצון רבינו הק' זצ"ל שאמר שהספרים שלו יודפסו ויחזור ויודפסו, עד שיקוים ומלאה הארץ דעה וכו' ויתפרסם שם ה' ושם הצדיק האמת בשלימות בכל העולם, וביותר עלינו להביא קרבן תודה לה' על חסדו הנפלא הזה אשר זכינו כעת בשנת תרצ"ו בתוך מעופף צרה וצוקה כזאת אשר הודל כבוד ישראל בגשמיות ורוחניות וכח הקדושה נסתתר מאוד כאשר ניבאו על זה חכמינו הקדושים והצדיקים הראשונים על עוקבתא דמשיחא, וחושך ענן וערפל תכסה עיני רבים מעמינו עם קדוש ויאמרו נואש. אבל באמת רחמי השי"ת לא תמנו ולא עזב נפשינו בחלינו לשאול ח"ו, ודייקא בעת המרה הזאת סיבב עמנו השי"ת המסבב סיבות לטובת עמו ישראל והקדים רפואה למכה והופיע לנו קדושת אור הצדיק האמת, וזכינו שנדפס הס' הק' הזה אשר רבינו הק' אמר בפירוש ע"ז שהספר שלו הוא אתחלתא דגאולה, ומובן ממילא שבכל פעם שנדפס הוא התקרבות הגאולה יותר, וכן תלמידו הק' מוהרנ"ת זצ"ל אמר לענין שהטריף פסול מתגבר כ"כ ענה ואמר. אבל עלה א' מספרי רבינו זצ"ל יהי' תיקון על הכל, ובכן נתחזק בתקותינו שהשי"ת יגמור בעדינו לטובה. כי לו חפץ ה' להמיתנו ח"ו לא הראנו את כל אלה. ואם נזכה להתחזק באמונתנו ולעשות את אשר מוטל עלינו לקיים עצותיו הק' המובאים בספריו הק', וגם להשתדל להדפיס ספריו הק' ביותר ולהפיצם בתוך אחינו בני ישראל עי"ז נזכה לראות בעינינו בהתגלות משיח צדקינו ויקבץ נדחי ישראל במהרה בימינו אמן:

עיקרי אמונה הצדיק

'חלוקי הנחל', קונטרס אור זורח ב (תרפ"ט), עט ע"א

'נשמת משיח קדמה לעולם והוא שורש נשמת ישראל וכל הבריאה כולה', 'עמו נתייעץ הקב"ה בבריאית עולמו', 'הוא ערב להקב"ה שיתקן את העולם', 'כל העבודות של כל העולם, כל הגלגולין והבירורין והנסיונות, והתגלות אמונה על ידו', 'אליו נתן הקב"ה הממשלה והמלכות', 'הוא הבית דין של מעלה', 'הוא ההתגלות של יד ה', 'היינו השגחה פרטית בין ברוחני בין בגשמי הוא מגלה', 'הוא ההתגלות של תפילה', 'הוא המרכבה לשכינה', 'הוא הקדושה', 'הוא החיות של כל העולם', 'על ידו עולין כל העבודות לשמים', 'על ידו כל ההתעוררות לתשובה'.

'חלוקי הנחל', קונטרס אור זורח ב (תרפ"ט), עט ע"א-ע"ב

'התחדשות דרך האמת היתה חמשה פעמים בעולם ואלה הם: משה רבינו, רבי שמעון בן יוחאי, רבי יצחק לוריא, רבי ישראל בעש"ט, והנחל נ'ובע מ'קור ח'כמה, וממנו ועד משיח לא יהיה חדשות' (שם, עט ע"ב) –

'אין להשתדל להיעשות זה הצדיק', 'מפורסמים של שקר'.

'בכל מקום שנזכר צדיק בליקוטי מוהר"ן הכל על הצדיק הנ"ל'

'לידע כי חידוש כמו הנחל נ'ובע מ'קור ח'כמה עוד לא היה בעולם כי הוא הכין כלים למשיח צדיקנו והמשיח ילחם בהם לתקן העולם אכ"ר'.

שיר ידידות לר' יצחק ברייטר

ברוך ה' אלקי ישראל, אשר לא השבית לנו גואל, והבדילנו מן תועי בדרכי אל, וקרבתנו אל כלליות שבעת רועי ישראל:

הוא רבינו מקור חכמה. ואמרתם כה לחי, אדוננו מקור חכמה.

הוא ראש בני ישראל הוא איש חי. נחל נובע מקור חכמה:

אשירה נא לידידנו, מה שעשה לנפשנו, לתקן בריתנו, להטיב אחריתנו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

~~~~~

אדוננו מורנו, מאור עינינו, האיר לנו התורה, הוציאנו מאפילה לאורה:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

בטוחות עצותיו האמיתיות, להוציא נפשות משאול תחתיות, להפוך ירידתן לעליות, והעונות לזכויות:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

גדלה רחמנותו עלינו, להוציאנו מעוננו, אף אם אנו כמו שאנו, הודיענו כי ה' עמנו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

דיבורי אמונה שהכניס בנו, הם יחיו אותנו, הם יגבירו נפשותינו, לסבול מה שעובר עלינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

התבודדות ותפלות שלימד אותנו, לדבר בינינו לבין קוננו, הם יגמרו תיקוננו, וינצחו אויבינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

וידוי דברים של כל אחד לפניו, הם יכפרו עוונותיו, יאירו לו אור אין סוף, לדעת שלטובה כל מאורעתיו

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

זכותו השאיר אחריו, לכל ההולכים בדרכיו, לכל אחד כפי מעשיו, כאשר ימשיך עליו תיקונו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
חידוש כמותו מעולם, לא הי' מעולם ועד עולם, מהרבה עולמות שמו נעלם, והוא יתקן את העולם כי
זה כל האדם:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
טעמנו כי טוב סחרו, לא יכבה בלילה נרו, עולם נלך לאורו, על ידי ר' נתן תלמידו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
יאוש אינו בעולם כלל, המתקרבים אליו משחת יעל, אם ישליכו חכמותם המדומות, ויעשו כאשר יצום
בתמימות:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
כלתה נפשנו לשורשנו, אבל מאד גבר מתנגדנו, כמעט כלינו בהבלנו, לולא עזרת רבינו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
ליקוטי מוהר"ן שהנחילנו רבינו, פותח גידי קשיות לבנו, בל נתפש ברשת שונאנו, ובל נישן ימינו
ושנותינו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
מפרסמים רצו להשתרר עלינו, ולהעבירנו מדעת קדשינו, הודיענו זאת רבינו, כי ממנו לא יהי' חדשות
עד משיח צדקנו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
נצח יזכה להפיץ אורו, ועד משיח צדקינו יאיר נרו, והמשיח בדעתו ילחום, הולך ואור עד נכון היום:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
סיפר מעשיות של שנים קדמוניות, נפולים משבעים פנים להחיות, להשיב בת מלך מדחיות, אשר
נפלה בין חילות לא טובות:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
עשרה מיני נגינה, האמורות בתחינה, יתקנו תיקון הכללי, ויעלו שעשועים אשר מימות עולם לא עלו:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
פלאות אלה הן קצות דרכו. מי יבין גדלו מי ישיג ערכו, בכל רגע ורגע אשר נחשבו, אשרינו אשרינו
שזכינו עד כה:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
ציונו הקדוש קודש קדשים, בכל עת ורגע מחדש חדשים, הבטיח אשר על ציונו בתפלה נגשים, יוציא'
משאול אף אם עברו עונות קשים:
ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..
קדושתו אשר זכה מרוב פרישותו, ע"י גודל התחזקותו וריבוי תפלתו, אין לבוא עד תכונתו, ודומי'

תהלתו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

ראש כל שנה ושנה, צוה להתקבץ על ציונו אומנה, להתפלל עמו יחד ברננה, ולצעוק על נפילת המלכות בכוונה:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

שומרים זאת תלמידיו, מידי שנה בשנה להתראות לפניו, שוברים על זה מניעות עצומות, כי היא תיקונם המיוחד לפני יודע תעלומות:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

תורת ה' אשר השיג מרוב גדולתו, מרב ענותנותו ומגודל קדושתו, הודיע לדרי מעלה איה מקום כבודו, ולדרי מטה מלא כל הארץ כבודו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

~~~~~*~~~~~

יעצנו על כל זה רבינו, לשמוח כל ימינו, ובפרט בשבת קדשינו, ולעשות ריקודין על שמחת יהודתינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

צדקה ליתן על בנין אמונתנו, לעשות אויר הנח והזך בכל גבולותינו, לדבר דיבורי אמונה עם כל יודעינו, ולהאמין בהשגחת פרטית בוראינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

חדש בכל עת רצוננו, בלי להתבלבל ממה שעבר עלינו, לשמוע בקול ה' היום, ולהתבודד לפניו יום יום:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

קדושת א"י להמשיך עלינו, בהדריכנו על אדמתנו, בזה נזכה לאריכת אפינו, ולנצח כל מלחמותינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

חזק נתחזק בנקודות טובותינו, ונדין אותנו לכף זכות ואת חברינו, חכמות ולשונות הגוים נרחק מדעתנו, ונחי' חיי עולם בקדושת רבינו:

ה. ר. מ. ח. ואמרתם וכו'..

וידי

שארית יצחק, עמ' קמז-קמח

ב"ה יום ד' פרשת נצבים תר"ץ ווארשא. אל כבוד נשמת רבינו ז"ל. אשלח בזה הווידוי דברים שלי על ידי שליחים אנ"ש דעיר אומן כאשר אני נוהג בזה המנהג שנה בשנה. אני יצחק בן אסתר בריינדיל אשר נתקרבתי לאורכם זה כעשרים וחמש שנה על ידי נסים גדולים וגם זכיתי שעל ידי נתקרבו הרבה נפשות לדרככם. וגם זכיתי להבין הרבה השגות אמיתיות בספריכם הקדושים וללשון למודים נעים

להסביר אמיתות דעתכם לכל דורש האמת ומי יוכל לספר הטובות אשר זכיתי על ידי התקרבותי אליכם כי ממש מיון מצולה ומשאול תחתיות מכל מיני טנופים ולכלוכים הוצאתם אותי ותחשבוני בין מקורביכם ועשיתם לי שם טוב כשם הגדולים אשר בארץ. לכן באתי עתה כאשר נסגר הדרך מבוא אומנה ולהתודות וכו'.

עדויות

י' אחישם, 'צוישען אומאנער בעלי-תשובה', ווילנער ראדיא, שנה ח, גיליון 211 (10 בספטמבר 1937), עמ' 3

בזמן שנראה שהחיים הדתיים ברחוב היהודי נחלשים, ושדרך החיים המסורתית הותיקה נעלמת מהשטח, הרי שישנן פינות שקטות שבהם מורגש דווקא רנסנס, תחיה מחודשת, של רעיונות דתיים עתיקים [...] בית מדרשם הוא מקום לתצפית פסיכולוגית מדהימה.

יהודה יפת, 'מיט די "טויטע חסידים" קיין לובלין אויף ראש-השנה', דער מאמענט, 8-14 בספטמבר 1937

רק סוג אחד של חסידות מצליח עד היום לשמור על האופי המקורי של תנועתו של הבעש"ט – חסידות אומן. מי שמסתכל בפנים של האנשים האלה, נדמה לו שהוא רואה את החבורה של הבעש"ט. אנשים עניים, ממש אביונים, בבגדים קרועים ובלויים. אנשי עמל עם ידיים כבדות ושחוקות מרוב העבודה. כולם בעלי מלאכה. נראה שאין בקרב יהודים דתיים בפולין עוד תנועה שמייצגת את דלת העם חוץ מחסידי אומן, אשר מונים אלפים בודדים של אנשים בכל פולין. מי שרואה את האנשים האלה נוסעים ללובלין לראש השנה, עשוי לקבל רושם על רוח החסידות של הבעל שם טוב [...] בזמן שכל התנועות הדתיות חוות תקופת ירידה, תנועת חסידי אומן גדלה ואנשים חדשים מצטרפים אליה. מי האנשים האלה? קודם כל יש זרימה גדולה מתנועות חסידיות אחרות. "מבקשים", חסידים שמחפשים בחסידות תוכן, שהתיאשו מהחסידות הריקה והמרוקנת של היום, ובאים אל חסידות אומן כדי למצוא "משהו". [...] אין בחסידות זו שום פולחן של נבחרים. הרעיון של שותפות ושל כח הרבים, כח ההמון, מפותח בחסידות אומן מכדי שדבר כזה יקרה.

הלל צייטלין, 'פריף-וועקסעל', דער מאמענט, שנה כ, גיליון 289, (13 בדצמבר 1929), עמ' 4

אצל חסידי ברסלב ניתן לראות את ניצוצי האורות של החסידות הפנימית [...] 'את האור שהאיר בימי הבעש"ט.

היסטוריה קצרה של חסידות ברסלב פרופ' יונתן מאיר

שיעור 5: חסידות ברסלב במחצית השניה של המאה ה-20

הקדמת מו"ל, ביאור הליקוטים 1935

ביאור הליקוטים, ירושלים תרצ"ה, הקדמה

הפעם אודה את ה' על כל אשר גמלני, הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב. וזיכני בכמה מיני זכויות חנם, חסדים ורחמים גמורים, ויותר על הכל שקרבני מבין עמקי הקליפות למקור החיים למקור הקדושה להנחל נובע מקור חכמה לרבינו הק' והנורא זיע"א. וזיכך וצירף אותי כמה ימים ושנים. ביסורים מיסורים שונים, בעלבונות ובזיונות ושפיכות דמים, הכל כדי להתקרב אל הקדושה, וזיכנו לתחוב את ראשי בכל הקיבוצים של אנ"ש הן בפולין והן ברוס' ולהכיר כל אנ"ש פב"פ. ובפרט העולה על הכל שזיכני במס"נ ונסיונות כאלה לדלג הרים וגבעות. ולבא על ציונו הק' אומנה. ולהיות שם עתים וזמנים שונים. איזה שנים כפולים. ושלשה ראשי שנים אשר אין למעלה מתיקונם. ואת התחדשות המוחין. ודעת ורצון וכסופין. שמשיגים לבלות כל הימים. ברנונים לפני בורא כל עולמים. אשרינו שזכינו לזה: ומלבד כל אלה עצמו ועמקו חסדיו ונפלאותיו כאלה וכאלה. שאילו כל הימים דיו וכו' ואין לצייר אפי' במחשבה וכ"ש בפה וכ"ש וכ"ש בכתב עוצם נסיו ונפלאותיו שעשה עם שפל אנשים כמוני להוציאני מבין שיני אריות מאלפים ורבבות סכנות מות ממש ועינויים ויסורים שונים וחולאים ורעבים הרבה. ולהוציאני בספירת נצח שבנצח מידת רבינו הק' {י' אייר תרצ"ב} מבית האסורים בזיקים וחושך וצלמות להביאני לאה"ק חמדת לבות ורעיונים. אל ביתי וחמדת עיני הביאני. ראה פני לא פללתי והראה לי אלקים גם את זרעי. ואסיר תודה אני להודות וכו'.

שוקן וחסידיו ברסלב בארץ ישראל

חוזה בין שוקן לחסידיו ברסלב, 1936

כתבי יד של ר' נחמן, תלמידיו ותלמידי תלמידיו. כתבי-היד שצוינו הם אלו: (א) מכתב מר' נחמן מברסלב, בכתב-ידו ממש. (ב) שבחי מוהר"ן וחי מוהר"ן. (ג) מכתבי ר' נתן וימי ר' נתן. (ד) מכתבי ר' נתן לייבל ראובנ'ס (תלמידיו של ר' נתן הנ"ל). (ה) תולדות ר' שמואל הורוויץ והרפתקאותיו (העתקה). (ו) מכתבי חסידיו ברסלב מהשנים האחרונות (העתקה).

קטעים מימי שמואל הקצר

קונטרס ימי שמואל, מכון שוקן למחקר היהדות, ירושלים, כתב-יד 24945

ב"ה יום ג' אח"ק [אחרי מות-קדושים] כ"א למ"טמונים ז' לחודש אייר תרצ"ג

פעה"ק ירושלים תובב"א

{א} נתתי ללבי לקיים מה שנדרתי וגם הבטחתי לאנ"ש מפולין לרשום מעט מזעיר מה שעבר עלי מיום שנתקרבתי לאדמו"ר ז"ל. ובאמת האם הוא בכח אנושי לזכור ולשער אפי' במחשבה ומכ"ש בדיבור ומכ"ש וכ"ש בכתב מה שעבר אפי' ביום א' כל העליות והירידות וכו' וכו' וכמו שאמר אדמו"ר ז"ל אחר המעשה מהבערגיר שמשיח יאמר לכל א' מה שעבר עליו כל יום וכו'. ובפרט שיש הרבה מאד שאין יכולים לספר לאנשים רק השי"ת לבד יודע כל תעלומות. ועכ"פ פטור בלא כלום אי אפשר ומה שאוכל לספר אספר אבל זה כולו אינו כטיפה מן הים ממה שעבר עלי בכל יום וארשום בקיצור ולזכרון ממה שלא נשכח עדיין ושמונח עדיין בזכרוני ואולי יהא לטובה לאנשים המתגעים וטורחים לעבוד הי"ת ורוצים להתקרב להי"ת באמת שיראו כל מה שעבר עלי וכל המניעות והטרדות והבלבולים ויסורים ומס"נ בלי שעור ואחרי כל אלה לא עזבנו כי לא יזנח לעולם ה' וקרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו (באמת). [...]

ואני תיכף הי' לי השתטחות וודוי דברים והעשרה קפיטל וכו' וכו' והייתי שם עד הערב. וזה פעם הראשון שזכיתי למה שכספתי {21} זה כמה וכמה שנים והשלכתי נפשי מנגד כמה אלפים פעמים כמה וכמה עבר עלי עד שזכיתי לזה. [...]

כי יש כתות כתות בין אנ"ש שבאומן כמו שאמר רבינו אעשה מכם כתות כתות |והם נכללים ביחד רק כ"א עובד הי"ת לפי מדרגתו| ואני נתאבקתי בעפר כולם. כתה א' הם הפשוטים בעלי מלאכות שהם נחשבים לאנשיו של ר' שמשון שליט"א והם יראים ושלמים כל א' הולך כל יום על ציון הק' ובוכה את כל לבו ומתפלל ג"כ בכונה וכוחות ובכל לב. ומרגישין חיות בעבודת ה' והם באהבה זל"ז ובשמחה ובאמונת ההשגחה פרטית וישוב הדעת. וגם הם הולך עליהם הנסיונות התקופות של רוס' ועומדים בנסיון היותר חזק ברעבון מלעבוד בשבת ומשמירת נערים מדרכיהם וכו' וכו' ובשמירת כל המצות (שמלכד אנ"ש כמעט אין שיוכלו לעמוד בהנסיונות שבשם). והחיות של השבת ויו"ט אין לשער. ולומדים אצל ר' שמשון כל יום שבת אחר התפלה כמה וכמה שעות ספמ"ע ורקודין. ובש"ס [ובשלוש

סעודות] לומד תורה מלק"מ וכו' ובמלוה מלכה יושבים רוב הלילה ומנגנים בכנור ומדברים ספורים מצדיקים ור' שמשון מדבר (שמיסען) מאמונה בהשגחה פרטית שזה מגמתו תמיד להכניס באנשים שלא לפחד משום איש ושלא לבקש משום איש רק מהשי"ת וכו'. והדביקות שלהם כל יו"ט וכו' והשמחה וכו'. וגם נתקרב אליהם אנשים שהיו רחוקים מיהדות לגמרי וזוכים לכל הנ"ל. ובמצאי ר"ה וחנוכה ושבועות מהאורחים הניגונים והרקודין א"א לבאר ולספר. כתה ב' הבע"ב כמו יוחנן ב"ר ברוך מברדיטשוב מי יוכל לשער עבודתו כל יום הולך על ציון רבינו הק' על זמן קצר {28} ויורד בעינים נפוחות ונדמה לי שאמירה ובכי' |מעומק הלב| על ציון רבינו הק' כמוהו לא ראיתי עוד כזה משום אדם. א"א לספר.

והתשובה |והבושה| בעת האכילה ושאר עניני חול א"א לספר והאכילה בש"ק והרבון כל עולמים וזמירות ובהמ"ז א"א לספר. ובכל רבע שעה הוא מכה באצבע צרדה להזכיר א"ע אפוא הוא בעולם ופניו מאדימות. וג"כ תפלה בכונה ושיעורים קבועים והולך לשוק לסחור אבל וכו' כנ"ל וגם עניו בעיניו וכו'. והר' אלי' חיים והר' לוי יצחק וכו' והרבה בפ"י עבודתם הולכים כמה פעמים גם בחצות וכל יום הם זמן קבוע על הציון הק' בבכי' מעומק הלב שאין לשער ושיעורים קבועים ותפלה בכונה ומתאספים בש"ק גם אצל ר' אברהם סופר לשמוע ממנו ספורים מהנהגת רבינו הק' ומוהרנ"ת תמיד בחול ובש"ק וביו"ט וכו' ויש להם מזה התנוצצות המוח שאין לשער וגם אח"כ בבית א' מהם ומדברים מהתכלית מעבודת ה' וכו' וכו' והם עובדים ג"כ בכוחות וכו' והתנוצצות והחיות שאצלם ובפרט בשבת ויו"ט אין לשער וכו'. כתה ג' הם ההולכים על ציון רבינו הק' בחצות. כמו ר' משה שמואל. ר' משה מטשענסטחוב. ר' אברהם כהן מטפקרץ וכו' הרבה בפ"י וישנים בהקלויז ועומדים במס"נ עצום כל לילה בחצות ממש והולכים למקוה יהי' איך שיהי' והולכים להציון הק' ועורכים שם תיקון חצות ועבודת ה' בבכיות ועבודה עד הבקר ומתפללים וותיקין ובאים עוד פעם על הציון הק' וכו' וכו' וכל עבודתם הם בכוחות ובכל לב ויותר מהקודמים ובשבת ויו"ט הם ביחד עם הכתה ב' וכו' ויש להם מקורב הרבה פושעים שהיו רחוקים מיהדות לגמרי ומקיימים כנ"ל. כתה ד' הם העובדים כמו ר' צבי ארי'. ר' לייבלי אחי ר' זושא. ר' וועלוויל הזקן. ר' ברוך חתן ר' געצי. ר' גדלי' סאפיר וכו' וכו'. הם מסורים לגמרי בלב ונפש רק לשבר התאוות ומדות ולעשות העבודות בכל היגיעות והטרחות במס"נ ממש ובמצוי הנפש. והם עוסקין העיקר בוודי דברים על ציון הק' כמו אש שלהבת {29} ממש רוב היום והלילה ומשברים הגוף לגמרי והנעור בלילה ביערות בצעקות במס"נ. ותפלה בכחות במצוי הנפש חמשה ששה שעות וכו'. ומשברים א"ע מכל התאוות ואינם מניחים לעצמם שום תאוה כמו אכילה ותאוה הידוע וכו' וקדושת הזווג אצלם בקדושה כזו נורא מאוד. הם צועקים רוב הלילה אז על הציון הק' ואח"כ ביערות ואח"כ מקיימים בלי שום הנאה וכו' |וכן חתן הם מנהגים אותו אז כזה הנ"ל| ומשמרים א"ע בכל הכוחות מהרהור והסתכלות. וכל דבורם הוא מהתכלית לסתום עינים מחזו דהאי עלמא אשרי הזוכה לעבודתם. א"א לשער ממש משבר המוח.

מלבד האורחים הבאים בכל פעם ר' נעשקא מטולטשין. ור' מרדכי מברניץ. ושאר נכדי מהרנ"ת שבאים בכל פעם לאומן ועובדים עבודות גדולות מלבד העבודות שעובדים בביתם. מלבד כלליות הקיבוצים הבאים גם על חנוכה ושבועות החיות אז והתנוצצות אז א"א לשער כלל. מלבד כלליות הכל הבאים על ר"ה הק' [...].

קטעים מחלומות

פנקס חלומות, כתב יד, אוסף פרטי

בעת שהייתי בירושלים קודם שעשיתי שידוך והייתי הולך עם ר"א ז"ל וי"ז נ"י ללמוד בלילה אצל שמעון הצדיק וביום אצל כותל המערבי כנראה שאז חלם לי פ"א בלילה שראיתי את רבינו ז"ל בדמות אברך רך וענוג איידלער מענטש (כפי המראה שרבינו ז"ל הי' באמת כפי ששמעתי) [על פי שבחי הר"ן, אות ט, עמ' ז] והי' שם בור (גרוב) ואני ירדתי להבור והוצאתי שם מהבור עשרה מוחות גדולים שהי' שם מלוכלכים בצואה ודם ורפש והוצאתי אחד וניקיתי אותו והושטתי אותו לחוץ מהבור ליד רבינו ז"ל שעמד נשען על מטהו (כנראה שזה המטה שהי' פה של רבינו ז"ל) [מטה שהגיע לא"י ואבד בעיר העתיקה בירושלים] חושב מחשבות לתוך הבור וכן הוצאתי השני וניקיתיו כנ"ל ועשיתי כנ"ל וכן כל העשרה מוחות גדולים שהוצאתים וניקיתים א' א' והושטתם לרבינו ז"ל כשהי' נשען על מטהו ומביט לתוך הבור וכו' ומוחות קטנים בלי מספר ובלי שיעור וערך ואח"כ יצאתי משם וכו' והסימן ידוע בעצמו שאזכה לקרב אנשים גדולים ולתקן כל העשרה ספירות וקטנים הרבה מאד וכל הניצוצות וכו' וד"ל.

וכ"פ [וכמה פעמים] חלם לי על הציון הק' שהשתטחתי על הציון הקדוש ויצא רבינו ז"ל מהציון הק' וחבקתיו בשתי ידי ובכל גופי ממש ונשקתיו וכן הוא חיבק אותי כנ"ל ודברנו וכו' וסימן הוא גודל ההתקשרות שיהא בינינו תמיד בעלמא הדין ובעלמא דאתי אכ"ר.

ארץ ישראל ואומן

קונטרס ימי שמואל, מכון שוקן למחקר היהדות, ירושלים, כתב-יד 24945

כי באומן אפי' כשעובדים עבודות קשות ומכניעים מעט החומר ותיכף שיוצאים מהציון הקדוש מתגבר תיכף החומר כבתחלה וצריכים עוד פעם ועוד פעם כמו בהתחלה הראשונה ועדיין לא באו לידי נצחון המלחמה אבל באה"ק כשזוכים בעבודת ה' אז הוא נצחון המלחמה בנקל בלי עבודות קשות כאלו. ועדיין יש הרבה לדבר ולספר בזה. וכמו שאמר לי ר' ברוך חתן ר' געצי נ"י זה טוב מאד לישב באה"ק אין זיך פאר ביינקין צום רעבין לבא על ציון הק' לשפוך שיחו ולחזור לאה"ק.

ובאמת באומן מתחילים להרגיש קדושת א"י (כמובא שע"י ר"ה אצל צדיק מרגישין קדושת א"י) ובאמת אין דבר גדול מזה כשזוכין להיות בא"י ולהיות באומן [על ר"ה] על ציון הק' וכבר אמרתי באומן שיש שלשה דברים הצאן (דיזע שעפעליך) והמרעה (דיזע פאשע) והרועה (דער פאסטוך) והם לא ביחד שכינתא בגלותא הרועה הוא (ציון) רבינו הק' באומן המרעה הוא אה"ק הצאן זה אנ"ש מעט ברוסי' מעט באה"ק והשאר בפולין אבל צריך שיהי' הכל ביחד אין שלימות יותר מזה הי"ת יזכני לזה בקרוב אכ"ר ועכ"פ צריך לעשות קשר ואיחוד בינם.